

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Факультет / інститут **філософський факультет**
Кафедра **філософії, соціології і релігієзнавства**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Філософія культури»

Спеціальності: 033 Філософія

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____ 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація.

Назва дисципліни	Філософія культури
Викладач	Радченко Ольга Борисівна
Контакти викладача	0342 59-60-15, 097-566-07-49 psycholograda@gmail.com
Формат дисципліни	Теоретичний курс
Обсяг дисципліни	90 год.

2. Анотація до курсу.

Курс присвячено ґрунтовному аналізу філософсько-культурологічних вимірів, що сприятиме поглибленню філософської підготовки студентів. Вивчення курсу дає змогу слухачам отримати знання про формування та історичний розвиток культурології, філософії культури і сформувані уявлення про основні сучасні концепції філософії культури

3. Мета та цілі курсу:

Мета Виробити навички у сфері філософії культури, поглибити професійні та інструментальні компетенції магістранта. Розкрити сутність основних понять та категорій філософії культури, проаналізувати основні ідеї, теорії філософії культури. Виявити український контекст філософії культури у руслі світового. Окреслити актуальні філософсько-культурологічні проблеми сучасності та шляхи їх вирішення.

Цілі

9. поглибити теоретичні знання з історії становлення та розвитку філософії культури;
10. виробити у студентів уміння орієнтуватись в різноманітних філософсько-культурологічних проявах професійного, особистого та соціального життя;
11. сформувані навички проведення конкретно-історичного аналізу, порівняння, систематизації, аналізу та синтезу.

3. ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Компетенції:

- C1 – здатність до нестандартного розв’язання задач, самостійності міркувань та умовиводів, навички інтелектуального пошуку, вміння виявляти та розв’язувати проблеми філософії культури;
- C2 – володіння навичками наукового дослідження у філософії;
- C3 – прагнення до відкриття нового, залучення нестандартних смислів, в т.ч. з інших предметних дисциплін.
- C4 – здатність до використання різних філософських методологій у вивченні міждисциплінарних проблем.
- C5 – вміння застосовувати для вирішення пізнавальних задач ефективні стратегії, засоби.
- C6 – вміння переконливо викласти власну експертну позицію.
- C8 – здатність оперативно аналізувати значні масиви текстів, генералізувати їх в загальну смислову структуру, виявляти слабкі місця, логічну чи смислову уразливість аргументації.
- C9 – вміння писати власні тексти аналітичного та публіцистичного характеру в різних форматах.
- C10 – здатність розробляти і впроваджувати соціально-гуманітарні проекти.
- C11 – вміння ефективно використовувати засоби фахової усної та письмової комунікації державною та іноземною мовами.
- C12 – володіння навичками та сучасними методиками освітньої діяльності в галузі філософії.
- C13 – розуміння необхідності дотримуватися етики науковця.

Результати навчання:

- 1- добирати ефективні методи впливу на сприйняття студентів з метою засвоєння навчальної інформації (C12)
- 2- виявляти базову суб’єктність і аксіологічні пріоритети, закладені в філософських гіпотезах (C8, C 9)
- 3 - здійснювати методологічний та теоретичний аналіз філософських аспектів культурно--історичного процесу (C4, C8)
- 4 - аналізувати різні ціннісні системи та погляди з позиції об’єктивності та толерантності (C1, C3, C13)
- 5 - критично, неангажовано та конструктивно виявляти, аналізувати та інтерпретувати фундаментальні теоретичні та локальні історичні проблеми та суперечності у освітній та науковій сферах людської діяльності (C2, C4)
- 6 - володіти методологічним інструментарієм досліджень (C1, C2, C5, C9)
- 7 - організовувати, готувати та вести філософські суперечки (C6, C7, C9, C11, C13)
- 8 - використовувати прийоми і методи творчого мислення (C1, C3)
- 9 - самостійно формулювати та висловлювати думки по змісту дискусійних питань (C6, C11)
- 10 - використовувати філософські знання для поглиблення самопізнання й світопізнання, духовного розвитку своєї особистості та гуманізації відносин у суспільстві (C1)
- 11 - критично переосмислювати набуті знання та стереотипи у сприйнятті та розумінні людини та її цінності у світі, толерантно відноситися до поглядів інших людей на ці проблеми (C13)
- 12 - вміння застосовувати одержані знання при розв’язанні професійних завдань (C13)
- 13 - показувати значення прогностики для попередження та розв’язання глобальних проблем людства і пошуку шляхів розвитку українського суспільства у глобалізованому світі (C 3, C10)

5. Організація навчання курсу.

Обсяг курсу «Філософія культури»	
Лекції	18
Практичні заняття	18
Самостійна робота студентів	54

Обсяг курсу					
Вид заняття		Загальна кількість годин 90			
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання		
Лекції		18			
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18			
самостійна робота		54			
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність		Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий	
2	Філософія		4	Нормативний	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінок балів	виконання
1. Історичний простір і теоретичні межі філософії культури 1. Сутність та генеза поняття “культура”: філософський аспект. Філософія культури як філософська наука, її взаємодія з іншими науками 2. Філософія культури як культурна самосвідомість європейської людини 3. Метафізичні та деонтологічні припущення в пізнанні феномену культур 4. Методологія філософії культури	Лк См	1. Гатальська С.М. Філософія культури. –К., 2005.	Опрацювати питання лекції з метою участі у семінарському занятті.	5	2 ти ж ні
Тема 2. Тип культури та її	Лк	2. Гатальська С.М.	Опрацюва	5	2

<p>цивілізаційні форми як предмет філософії культури</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Синхронний та діахронний принципи дослідження форм культури 2. Тип культури: стадіальне та полілінійне бачення 3. Тип культури як тип повсякденності 4. Культура і цивілізація 	См	Філософія культури. –К., 2005.	ти питання теми за конспектом і зазначеним джерелом; усна відповідь, рецензування, активне слухання	3	ти ж ні
<p>Тема 3. Філософія культури як філософія архетипно-традиційного та міфу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Архетипи культури як схеми духу 2. Статус традиції як особливої реалії культури. Інтерпретація та осучаснення традиції 3. Позиція та ситуація міфу у просторі культури 4. Міфологія як універсальна властивість культури 5. Феномен священного у культурі 	Лк С	3. Гатальська С.М. Філософія культури. –К., 2005.	Опрацювати питання теми за матеріалом лекції і зазначеними джерелами	5	2т и ж ні
<p>Тема 4. Філософія культури як філософія символу. Діалогічність міжкультурного підходу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Знак, символ в образі культури 2. Символ як механізм пам'яті культури, проблема візуалізації культури 3. Філософія культури як філософія діалогу культур 4. Культурологія як Іншологія: ресурс діалогічності культур-філософського 	Лк См	4. Гатальська С.М. Філософія культури. –К., 2005.	Опрацювати питання теми.	5 усна відповідь	2т и ж ні
<p>5. Філософія культури як філософія тексту та інтертекстуальності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Текстоцентризм як ознака сучасної культури 2. Наративна функція культури 3. Універсум культури як інтертекст 	Лк См	Гатальська С.М. Філософія культури. –К., 2005.	Опрацювати питання теми за матеріалом лекції і джерелами	5	2 ти ж ні

<p>6. Філософський аспект культури премодерну – модерну – постмодерн: загальна характеристика.</p> <p>1. Сутність, особливості культурної епохи премодерну.</p> <p>2. Сутність, особливості культурної епохи модерну.</p> <p>3. Сутність, особливості, проблематика постмодерну.</p> <p>Критична традиція осмислення постмодерну.</p>	<p>Лк См</p>	<p>1. <i>Лук'янець В.С.</i> Постмодерн: філософія світоглядного розчарування // Філософські обрії. – 2002. – № 7. – С. 3 – 15.</p> <p>2. <i>Лук'янець В.С., Соболев О. М.</i> Філософський постмодерн: Навч. пос. – К.: Абрис, 1998. – 352 с.</p> <p>3. <i>Постмодернизм.</i> Энциклопедия. – Мн.: Интерпресссервис; Книжный дом, 2001. – 1040 с.</p> <p>4. <i>Після філософії: Кінець чи трансформація?</i> : Пер. з англ. / Упоряд. К. Байнес та ін. – К.: Четверта хвиля, 2000. – 432 с.</p> <p>5. <i>Попович М.В.</i> Модерн і постмодерн: філософія і політика // Дух і Літера. – К., 2002. – № 9 – 10. – С. 467 – 490.</p> <p>6. <i>Радченко О.Б.</i> Філософія постмодерну: навч-метод. Посібник. - Івано-Франківськ, “Симфонія форте”, 2011р. - 44 с.</p>	<p>Опрацювати питання теми за матеріалом лекції і джерелами</p>	<p>5</p>	<p>2 ти ж ні</p>
<p>7 Особливості культурного простору постмодерну</p> <p>Постмодерн як відхід від класичної традиції філософії. Відмова від “гранднаративів”. Критика західноєвропейського центризму (плюралізм, нелінійність, ацентричність, амбівалентність, ризома, лабіринт).</p> <p>Ірраціоналізм як розширення горизонтів постмодернізму.</p> <p>Особистість у вимірі постмодерністських цінностей</p>		<p><i>Лук'янець В.С.</i> Постмодерн: філософія світоглядного розчарування // Філософські обрії. – 2002. – № 7. – С. 3 – 15.</p> <p><i>Лук'янець В.С., Соболев О. М.</i> Філософський постмодерн: Навч. пос. – К.: Абрис, 1998. – 352 с.</p> <p><i>Постмодернизм.</i> Энциклопедия. – Мн.: Интерпресссервис; Книжный дом, 2001. 1040 с.</p> <p><i>Після філософії: Кінець чи трансформація?</i> : Пер. з англ. / Упоряд. К. Байнес та ін. – К.: Четверта хвиля, 2000. – 432 с.</p> <p><i>Попович М.В.</i> Модерн і постмодерн: філософія і політика // Дух і Літера. – К., 2002. – № 9 – 10. – С. 467 – 490.</p> <p><i>Радченко О.Б.</i> Філософія постмодерну: навч-метод. Посібник. - Івано-Франківськ, “Симфонія форте”, 2011р. - 44 с.</p>			

<p>Тема 8. Зміст і поліваріантність розвитку філософії постмодерну Дилема “психоаналіз - шизоаналіз” у культурі постмодернізму (Ж.Дельоз, Ф.Гваттарі) Проблема тілесності. Бажання. “Система речей” Ж.Бодрияра.</p>	Лк См	<p><i>Лук'янець В.С.</i> Постмодерн: філософія світоглядного розчарування // Філософські обрії. – 2002. – № 7. – С. 3 – 15. <i>Лук'янець В.С., Соболь О. М.</i> Філософський постмодерн: Навч. пос. – К.: Абрис, 1998. – 352 с. <i>Постмодернізм.</i> Енциклопедія. – Мн.: Интерпрессервис; Книжный дом, 2001. – 1040 с.</p>	Опрацювати питання теми за матеріалом лекції і джерелами	5 б	2 ти ж ні
<p>Тема 9. Український постмодерн і його трансформація 1. Особливості формування українського постмодерну. 2. Ірраціональне у структурі світогляду українців. 3. Соціокультурні аспекти трансформаційних процесів України у контексті постмодернізму 4. Відображення ідей постмодерну в сучасному українському мистецтві.</p>	Лк См	<p><i>Донченко О., Романенко Ю.</i> <i>Архетипи соціального життя і політика.</i> – К.: Либідь, 2001. <i>Забужко О.</i> <i>Шевченків міф України</i> <i>Забужко О.</i> <i>Une Princesse Lointaine: Леся Українка як культурно-інтерпретаційна проблема</i> // <i>Гендер і культура</i> – К., 2001. <i>Забужко О.</i> <i>Музей покинутих секретів</i></p>	Опрацювати питання теми за матеріалом лекції і зазначеними джерелами Підготувати і представити есе	10	2 ти ж ні
6. Система оцінювання курсу					
<ul style="list-style-type: none"> • Виступи на семінарських заняттях (за заняття по 5 балів кожне) – 30 балів; • Результати контрольної роботи – 10 балів; • написання есе — 10 балів (1-2 друковані сторінки 14 шрифт) • екзамен — 50 балів 					
7. Політика курсу					
<p>Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності. Студент виконує завдання, які зазначено у програмі (силабусі) вчасно. Всі завдання курсу повинні бути виконаними незважаючи на причину відсутності студента на занятті. Відсутність студента на занятті без поважної причини передбачає зниження балів, які відводяться на обговорення питань семінарських та лекційних занять. Мінімальна кількість балів з дисципліни - 50 балів, максимальна – 100.</p>					
8. Література					
<ol style="list-style-type: none"> 5. Гатальська С.М. Філософія культури. –К., 2005. 6. Гуцуляк О. Б. Філософія культури: навч-метод посіб. Івано-Франківськ, 2015 р. 70 с. 7. <i>Варениця О.П.</i> Постмодерністський дискурс: радикальні спроби оновлення філософії: Дис ... к-та філос. наук: 09.00.05. – К., 1997. – 191 с. 8. <i>Габермас Ю.</i> Філософський дискурс Модерну / В.М.Куплін (пер. з нім. та комент.). – К.: Четверта хвиля, 2001. – 424 с. 9. <i>Ліотар Ж.-Ф.</i> Ситуація постмодерну//Філософська і соціологічна думка. 1995.№ 5-6.С. 5- 37. 10. <i>Лук'янець В.С.</i> Постмодерн: філософія світоглядного розчарування // Філософські обрії. – 2002. – № 7. – С. 3 – 15. 11. <i>Лук'янець В.С., Соболь О. М.</i> Філософський постмодерн: Навч. пос. К.: Абрис, 1998. 352 с. 12. <i>Постмодернізм.</i> Енциклопедія. – Мн.: Интерпрессервис; Книжный дом, 2001. – 1040 с. 13. <i>Після філософії: Кінець чи трансформація?</i> : Пер. з англ. / Упоряд. К. Байнес та ін. – К.: 					

Четверта хвиля, 2000. – 432 с.

14. Попович М.В. Модерн і постмодерн: філософія і політика // Дух і Літера. – К., 2002. – № 9 – 10. – С. 467 – 490.
15. Радченко О.Б. Філософія постмодерну: навч.-метод. Посібник. - Івано-Франківськ, “Симфонія форте”, 2011р. - 44 с.
16. Савельєва М.Ю. Постмодерністська парадигма свідомості: мета-теоретичний аспект: Автореф. дис. ... к-та філос. наук: 09.00.05 / Ін-т філос.ім. Г. Сковороди НАН України – К., 1999. – 33 с.
17. Соболев О. М. Постмодерн і майбутнє філософії. – К.: Наукова думка, 1997. – 185 с.
18. Хабермас Ю. Модерн – незавершений проект // Вопросы философии.– 1992. – № 4. – С. 40 – 52.
19. Шинкарук В.І. Поняття культури. Філософські аспекти // Феномен української культури: методологічні засади осмислення. – К.: Феликс, 1996. – 47

Додаткова література до курсу:

1. Витгенштейн. Культура и ценность // Человек, 1991 – № 5-6.
2. Довгополова О.А. Принцип толерантності у контексті духовної культури перехідних епох: Автореф. дис. ... к-та філос. наук: 09.00.03 / Одеса, 1997. – 16 с.
3. Донченко О., Романенко Ю. Архетипи соціального життя і політика. К.: Либідь, 2001.
4. Забужко О. Une Princesse Lointaine: Леся Українка як культурно-інтерпретаційна проблема // Гендер і культура – К., 2001.
5. Ильин И.П. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм. М.: Интрада. 1996. – 256 с.
6. Ильин И.П. Постмодернизм: Словарь терминов / А.Е.Малахов (науч. ред.): РАН, Ин-т науч. информации по обществ. наукам. – М.: Intrada, 2000. – 384 с.
7. Коупленд Дуглас. Generation Икс: пер. с англ. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2003. – 357 с.
8. Козловски П. Культура постмодерна. – М.: Республика, 1992. – 238 с.
9. Кримський С.Б. Запити філософських смислів. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2003. – 240 с.
10. Кристева Ю. Дискурс любви // Танатография Эроса. – СПб: Мафрил, 1994. – С. 101-110.
11. Культурология XX века. Антология: Аксиология или философское исследование природы ценностей. – М.: ИНИОН РАН, 1996. – 144 с.
12. Лютый Т. В. Нігілізм: анатомія Ніщо. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. – 296 с.
13. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання влади / Пер. з нім. К.: Основи, 2003. – 437 с.
14. Новейший философский словарь: 3-е изд., испр. – Мн.: Книжный Дом, 2003. – 1280 с. - ISBN 985-428-636-3.
15. Основи теорії гендеру: Навч. посібник. – К.: К.І.С, 2004. – 536 с.
16. Рашковський Є. Третій світ як проблема загальнонародської думки, науки і культури // К.: Дух і Літера, 2002- № 9 – 10. – С. 442-466.
17. Рікер П. Яким має бути новий етос Європи? // Критика, 2005 – № 6. – С. 2-4.
18. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей. – К., 1998.
19. Сковорода Г.С. Пізнай в собі людину. – Львів: Світ, 1995. – 526 с.
20. Франкл В. Людина у пошуках сенсу. – Харків, 2010.
21. Гейзінга Й. Ното Ludens. – К., 1994.
22. Зиммель Г. Конфликт современной культуры // Зиммель Г. Избранное: В 2-х тт. – М., 1996. – Т.2.
23. Малиновский Б. Научная теория культуры // Вопросы философии. – 1983. - №2.
24. Самосознание европейской культуры XX века: Мыслители и писатели Запада о месте культуры в современном обществе. – М., 1991.
25. Тайлор Э.Дж. Первобытная культура. – М., 1992.
26. Шпенглер О. Закат Европы

Викладач: Радченко Ольга Борисівна